

B. ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 2000. Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΩΝ ΠΑΡΑΜΕΤΡΩΝ ΤΗΣ ΑΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

N. Κομνηνού, 'Αθ. Γιαννακού

Η μελέτη τής έξέλιξης τῶν στρατηγικῶν παραμέτρων ἀνάπτυξης τοῦ Πολεοδομικοῦ Συγκροτήματος Θεσ/νίκης (Π.Σ.Θ.) ἀντιμετωπίστηκε μὲ τέτοιο τρόπο, ὥστε νά συμπληρώνει τής συλλογῆς καὶ ἀνάλυση στοιχείων πού πραγματοποίησε ή Ο.Ε. τοῦ TEE-TKM γιά τό Ρυθμιστικό Θεσσαλονίκης. Μ' αὐτό τό σκεπτικό ή θεματολογία τῆς παρούσας μελέτης σχεδιάστηκε ἀπό τή Συντονιστική 'Επιτροπή (Σ.Ε.), σέ σχέση μέ τή γενικότερη προβληματική της γιά τό θέμα τῶν προγραμματικῶν διαδικασιῶν καὶ τῶν ρυθμιστικῶν σχεδίων.

Η ἀποδοχή ἀπό τή Σ.Ε. τοῦ ὑποδείγματος Lowry σάν ίκανοποιητικό θεωρητικό πλαίσιο γιά τή μελέτη τῆς ἀστικῆς ἀνάπτυξης, δόδηγησε στήν κατάταξη τῶν κοινωνικο-οἰκολογικῶν χαρακτηριστικῶν τοῦ Π.Σ.Θ. σέ στρατηγικές καὶ μή παράμετρες ἀνάπτυξης⁽¹⁾.

Πρόκειται γιά μία διάκριση πού στηρίζεται στήν ὑπόθεση δτι ὑπάρχουν συγκεκριμένα μεγέθη πού καθορίζουν ἀποφασιστικά τόν τρόπο έξέλιξης τῆς πόλης.

Τά μεγέθη αὐτά προσδιορίζονται σέ μεγάλο βαθμό «έξωγενῶς» σέ συνάρτηση μέ τό ρόλο τῆς πόλης στόν εύρυτερο χώρο της, τή διάρθρωση τοῦ δικτύου τῶν ἐλληνικῶν οἰκισμῶν καὶ τήν περιφερειακή πολιτική τῆς κεντρικῆς διοίκησης.

Σάν τέτοια δέ δρίστηκαν τά ἀκόλουθα: (2)

- α) Τό πληθυσμιακό μέγεθος τῆς πόλης.
- β) Ό ἐνεργός πληθυσμός.
- γ) Ή κατανομή τοῦ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ σέ κλάδους οἰκονομικῆς δραστηριότητας καὶ σέ κλάδους βασικῆς ἀπασχόλησης.
- δ) Ή χωροθέτηση τῆς βασικῆς ἀπασχόλησης μέσα στή ζώνη ἐλέγχου τοῦ Ρυθμιστικοῦ Σχεδίου.
- ε) Οι ἔκτασεις πού προβλέπεται δτι θά ἐνταχθοῦν στό σχέδιο πόλης καὶ οι χωρητικότητες τῶν τομέων της.
- ζ) Τό βασικό κυκλοφοριακό σύστημα καὶ οἱ προστότητες τῶν τομέων τῆς πόλης.
- η) Ή ζώνη ἐλέγχου τοῦ Ρυθμιστικοῦ Σχεδίου.

(1) Ή σχετική προβληματική παρουσιάζεται στό τεῦχος I τῆς Ο.Ε. γιά τό Ρυθμιστικό Θεσ/νίκης, Ρυθμιστικά σχέδια καὶ διαδικασία δστικῆς ἀνάπτυξης στή Θεσσαλονίκη — σελ. 8-43 TEE-TMK Θεσσαλονίκη 1979.

(2) Βλ. Ο.Ε. γιά τό Ρυθμιστικό ορ. cιl. — σελ. 41, τεῦχος I.

Κάθε σύνολο τιμῶν γιά τά μεγέθη αὐτά δρίζουν ἐνα σενάριο ή μιά ὑπόθεση ἀνάπτυξης τῆς πόλης.

Τό πλαίσιο μέσα στό δποιο ἐντάχθηκε ή διερεύνηση τῆς μεταβολῆς τῶν μεγεθῶν πού δναφέραμε μέχρι τό ἔτος 2000 προσδιορίστηκε πάλι ἀπό τή Σ.Ε. "Ηδη στήν εἰσήγηση τοῦ συν. Γ. Σορτίκου τόν 'Οκτώβριο τοῦ 1979⁽³⁾, σκιαγραφήθηκε ή θέση τῆς Θεσσαλονίκης στόν εύρυτερο χώρο καὶ διατυπώθηκαν ὑποθέσεις γιά τό ρόλο καὶ τό μεγέθος τῆς πόλης γιά τό ἔτος 2000.

"Ἀπό τό κείμενο αὐτό, ἀλλά καὶ ἀπό πλήρης πλάτων συζητήσεων⁽⁴⁾, κατέληξε ή Σ.Ε. σέ τρία διακεριμένα καὶ ἐναλλακτικά σενάρια-ὑποθέσεις πού ἐκφράζουν δυνατούς μετασχηματισμούς τοῦ Π.Σ.Θ. κάτω ἀπό διαφορετικές συγκυρίες ή γενικότερους προγραμματισμούς.

Τό πρῶτο σενάριο-ὑπόθεση δίνει ἔμφαση στήν ἦδη διαμορφωμένη δυναμική τῶν στοιχείων πού ἀποτελοῦν τό Π.Σ.Θ. (δημογραφικά, κοινωνικής σύνθεσης, οἰκονομικῆς διάρθρωσης, οἰκιστικά). Είναι μία ὑπόθεση σ' δλους τούς τομεῖς.

Τό δεύτερο σενάριο-ὑπόθεση ἀναφέρεται στή διαφοροποίηση δρισμένων μεγεθῶν τοῦ Π.Σ.Θ. (πληθυσμός, ἀπασχόληση, διάρθρωση οἰκονομικῆς δραστηριότητας) πού μπορεῖ νά ἐπέλθει ἀπό τήν δσκηση περιφερειακῆς πολιτικῆς μείωσης τῶν ἀνισοτήτων καὶ ἀπό τό νέο ρόλο πού κατά συνέπεια προκύπτει γιά τό Π.Σ.Θ.

Τέλος τό τρίτο σενάριο-ὑπόθεση δρίζεται ἀπό τήν προοπτική τῆς μακροπρόθεσμης ἐφαρμογῆς τῆς πρότασης «Εύρωλιμένας» στό χώρο τῶν ἐκβολῶν τοῦ 'Αξιοῦ. Στό πλαίσιο αὐτῆς τῆς ὑπόθεσης καὶ μέχρι τό ἔτος 2000 λαμβάνεται ὑπόψη μία μερική λειτουργία τοῦ νέου λιμανίου, ἀλλά κύρια διαφοροποιεῖται ή οἰκονομική, δημογραφική καὶ οἰκιστική δομή τοῦ Πολεοδομικοῦ Συγκροτήματος καθώς τείνει νά συσχετιστεῖ μ'. ἔνα κέντρο βιομηχανο-μεταφορικῶν δραστηριοτήτων.

"Ἐτσι τό πρόβλημα στό δποιο ἐπρεπε νά ἀπαντήσει ή παρούσα μελέτη ήταν νά προσδιορίσει τίς τιμές τῶν στρατηγικῶν παραμέτρων τῆς ἀνάπτυξης τοῦ Π.Σ.Θ., ἔχοντας ὑπόψη τούς περιορισμούς καὶ τίς κατευθύνσεις

(3) Γ. Σορτίκος, 'Η θέση τῆς Θεσσαλονίκης, στόν εύρυτερο χώρο - ό ρόλος τῆς πόλης. Τεχνική 'Ενημέρωση, TEE-TKM, τεῦχος 15, 4 σεμ.-Δεκεμ. 79, σελ. 31.

(4) Βλ. πρακτικά τῆς Σ.Ε. γιά τό Ρυθμιστικό Θεσσαλονίκης TEE-TKM, Σεπτέμβριος 1979, Φεβρουάριος 1980.

πού ξθεταν οι ύποθέσεις τῶν τάσεων τῆς περιφερειακῆς ΔΠΟΚΕΝΤΡΑΣΗΣ καὶ τῆς μακροπρόθεσμῆς λειτουργίας τοῦ Εύρωλιμένα.

Σ' αὐτήν τῇ διαδικασίᾳ ἀνάλυση τῶν ἐπιπτώσεων ἔνδις γεγονοῦ πλαισίου στὴ μεταβολὴ συγκεκριμένων παραμέτρων, ἡ μελέτη συνάντησε ἔνα πλῆθος προβλημάτων τόσο στό ἐπίπεδο τῶν στοιχείων δυο καὶ τῆς μεθοδολογίας.

Τό πρόβλημα τῶν δεδομένων προέκυψε ἀπό τὸν προσανατολισμό τῆς ἐπιτόπιας ἔρευνας τοῦ ΤΕΕ κύρια πρός τὴν οἰκιστική διάρθρωση καὶ κατὰ δεύτερο λόγο πρός τὰ θέματα τῆς ἀστικῆς ἀνάπτυξης.

Ἐξίσου σημαντικές δισκολίες συναντήσαμε στήν ἀπόδοση τοῦ ἀκριβοῦ περιεχομένου κάθε σεναρίου-ύποθεσῆς λόγω τῆς ἀσάφειας καὶ ἀντιφατικότητας πού χαρακτηρίζει τά κρατικά προγράμματα παρέμβασης καὶ τὴν ἐκφρασμένη πολιτική βούληση στό θέμα τῆς ρύθμισης.

Παράλληλα ἡ ποσοτική ἀνάλυση ἔγειρε ἔνα σύνολο μεθοδολογικῶν προβλημάτων πού ἀφοροῦν τίς διαδικασίες ἔξασφάλισης ἀπό τίς προσωπικές κρίσεις καὶ ἀντιλήψεις τῶν μελετητῶν στήν ποσοτική μετάφραση ποιοτικῶν παραμέτρων.

Αὐτό τὸ δομικό πρόβλημα τῆς ποσοτικῆς ἀνάλυσης, στά συγκεκριμένου θέματα πού παρουσιάστηκε, θά μπορούσαμε νά τὸ ἀντιμετωπίσουμε μέσω ἐνός συνδυασμοῦ θεωρητικῶν καὶ στατιστικῶν μελετῶν, τῶν δύοιν τῶν δύοις ἡ ΔΠΟΥΣΙΑ μᾶς δόηγησε σέ δρισμένες παραδοχές.

Κάτω ἀπό αὐτές τίς συνθῆκες καὶ λόγω τῶν περιορισμένων δυνατοτήτων συλλογῆς πρωτογενοῦς ὑλικοῦ ἀπό τοὺς ίδιους τοὺς μελετητές, ἡ ἀπουσία δεδομένων καὶ ἀναλύσεων ἀντιμετωπίστηκε μὲν παραδοχές, γεγονός πού ἀποδίδει ἔνα προσωρινό χαρακτήρα σέ πολλές ἔκτιμήσεις μας.

Ἐτσι ἡ μελέτη αὐτή πρέπει νά θεωρηθεῖ σάν πρώτη φάση διερεύνησης τῆς μεταβολῆς τῶν στρατηγικῶν παραμέτρων ἀστικῆς ἀνάπτυξης τοῦ Π.Σ.Θ.

Στό κείμενο πού ἀκολουθεῖ θά περιγράψουμε τά συμπεράσματα στά δύοις κατέληξης ἡ μελέτη. Θά ἀναφερθοῦμε ἀναλυτικά στά μεγέθη πού λαμβάνουν οἱ στρατηγικές παραμέτροι ἀνάπτυξης στήν ὑπόθεση τῶν τάσεων καὶ θά σκιαγραφήσουμε τά σημεία στά δύοις οἱ ίδιες μεταβλητές διαφοροποιοῦνται στίς δλλες δύο ὑποθέσεις.

I. Οἱ τάσεις ἀνάπτυξης τοῦ Π.Σ.Θ.

Οπως γίνεται κατανοητό καὶ ἀπό τὴν δύνομασία των τό σενάριο τῶν τάσεων ἀφορᾶ ἐκείνη τὴν ἀνάπτυξη τοῦ Πολεοδομικοῦ Συγκροτήματος πού μπορεῖ νά πραγματοποιηθεῖ στό πλαίσιο τῆς ὑπάρχουσας δυναμικῆς τῶν αἰτίων πού καθορίζουν τὴν ἀστική ἀνάπτυξη. Σέ σχέση μ' αὐτή τῇ δυναμικῇ, ἡ παρεμβολὴ νέων στοιχείων στήν ἀστική πολιτική θεωρεῖται δευτερεύουσας σημασίας καὶ σέ κάθε περίπτωση μή ἵκανή νά μεταβάλει τίς ὑπάρχουσες σχέσεις αἰτιότητας πού προσδιορίζουν τὴν πληθυσμιακή αὔξηση, τή μεγέθυνση — σύνθεση καὶ κατανομή τῆς ἀπασχόλησης, τίς κυκλοφοριακές συνθήκες, τά χα-

ρακτηριστικά τῆς ὀγορᾶς κατοικίας καὶ γῆς καὶ κατά συνέπεια τίς χωριτικότητες τῶν τομέων τῆς πόλης.

Γιά τὸν προσδιορισμό τῶν τάσεων μεταβολῆς τοῦ πληθυσμοῦ τῆς πόλης ἀναλύσαμε διαδοχικά:

- Τῇ μεταβολή τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ἑλλάδας, τοῦ Νομοῦ Θεσσαλονίκης καὶ τῆς πόλης τῆς Θεσσαλονίκης στήν περίοδο 1950-1979.
 - Τῇ φυσική κίνηση τοῦ πληθυσμοῦ στό Π.Σ.Θ. στήν ίδια περίοδο.
 - τίς μεταναστευτικές μετακινήσεις.
- ἀπό τὸ Πολεοδομικό Συγκρότημα Θεσ/νίκης καὶ πρός αὐτό σέ σχέση μὲ τίς γενικότερες μεταναστευτικές κινήσεις τοῦ Ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ στή μεταπολεμική περίοδο καὶ μέχρι σήμερα.
- τίς τάσεις ἔξελιξης τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ἑλλάδας μέχρι τό έτος 2000.
 - τίς πιθανές ἔξελιξεις τοῦ βαθμοῦ τῆς ἀστικοποίησης τοῦ Ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ μέχρι τό 2000.
 - τίς πιθανές ἔξελιξεις στή διάρθρωση τῶν μετακινήσεων τοῦ πληθυσμοῦ.

* Ο προσδιορισμός τῶν τάσεων μεταβολῆς τοῦ πληθυσμοῦ προέκυψε ἀπό τή συνεκτίμηση τῶν τάσεων στούς τομεῖς τῶν γεννήσεων καὶ θανάτων, τῆς ἀστικοποίησης, τῶν μετακινήσεων τοῦ πληθυσμοῦ, τοῦ συνολικοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ἑλλάδας. Τό πληθυσμιακό δέ μέγεθος πού ὑπολογίσθηκε γιά τή πόλη τῆς Θεσσαλονίκης είναι:

Έτος	1970	1980	1990	2000
Πληθυσμός		878.234	1.036.154	
ΠΣΘ	557.360	704.026	941.402	1.219.816

Σχετικά μέ τό συνολικό μέγεθος τῆς ἀπασχόλησης διαπιστώνεται ἡ πτωτική τάση τοῦ ποσοστοῦ τοῦ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ μέσα στό σύνολο τοῦ πληθυσμοῦ.

Αὐτή ἡ μείωση τοῦ ρυθμοῦ αὔξησης τοῦ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ κάτω ἀπό τό ρυθμό μεταβολῆς τοῦ πληθυσμοῦ διφεύλεται:

- α. Στή μετανάστευσή πού ἀπορροφᾶ μεγάλο μέρος τῶν ἐνεργῶν ἡλικιῶν τοῦ πληθυσμοῦ. *Υπολογίσαμε δτί μεταναστευτική κίνηση πρός τό ἔξωτερικό δφεύλεται μία πτώση τοῦ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ κατά 2% στή δεκαετία.
- β. Σπήν αὔξηση τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀτόμων ἡλικίας 15-19 19-24 πού φοιτοῦν σέ σχολές Μέσης — 'Ανωτέρας καὶ 'Ανωτάρης 'Εκπαίδευσης. Αὐτό σημαίνει δτί μειώνεται τό μέγεθος τῆς ἀπασχόλησης σ' αὐτές τίς βαθμίδες τῆς ἐνεργοῦ ἡλικίας. 'Υπολογίσαμε δτί ἡ θετική μεταβολή τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μαθητῶν καὶ σπουδαστῶν ἐπιφέρει μείωση κατά 1% κατά δεκαετία στόν ἐνεργό πληθυσμό.
- γ. Θετική ἐπίδραση στό μέγεθος τοῦ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ ἔχει ἡ αὔξανόμενη συμμετοχή τῶν γυναικῶν στήν παραγωγή. 'Η διεύρυνση τῆς γυναικείας ἀπασχόλησης ἐπιφέρει μιά αὔξηση τῆς τάξης τοῦ 1% στόν ἐνεργό πληθυσμό ἐνά 10ετία.

δ. Τέλος δροῦν δρανητικά στό μέγεθος τοῦ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ ή γήρανση τοῦ συνόλου τοῦ πληθυσμοῦ πού παραπρείται, ή διεύρυνση τοῦ μεγέθους τῶν ἀνωτέρων βαθμίδων τῶν ἐνεργῶν ήλικιῶν καθώς καί οἱ μετακινήσεις τοῦ πληθυσμοῦ ἀπό τῇ γεωργίᾳ στή μεταποίηση καὶ στὸν τριτογενῆ τομέα.

Στή βάση αὐτῶν τῶν διαπιστώσεων καὶ σέ συνδυασμό μέ τίς παραδοχές διπού:

- Μέχρι τό 2000 θά μειωθεῖ ή ἔξατερική μετανάστευση καὶ θά αὔξηθεῖ ή παλινόρθηση.
 - Ο ρυθμός αὔξησης τῶν σπουδαστῶν καὶ μαθητῶν θά παραμείνει σταθερός γιά τὴν ἐπόμενη 20ετία.
 - Θά συνεχιστεῖ ή διεύρυνση τῆς συμμετοχῆς τῶν γυναικῶν στήν παραγωγῆ
- ὑπολογίζουμε διπού ὅτι ὁ ἐνεργός πληθυσμός τοῦ Π.Σ. τό 2000 θά ἀνέρχεται στό 36-37% τοῦ πληθυσμοῦ τῆς πόλης.

Μέ διφετηρία τά ποσοστικά στοιχεῖα τῆς μεταβολῆς τοῦ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ καὶ τῆς κατανομῆς τοῦ στούς κλάδους οἰκονομικῆς δραστηριότητας, τή θεώρηση τοῦ μετασχηματισμοῦ τοῦ συνόλου τῆς οἰκονομικῆς καὶ τίς πολιτικές βουλήσεις πού ἐκφράζονται στά κρατικά πργράμματα, δρίζονται παρακάτω οἱ τάσεις ἔξελιξης τῆς τομεακῆς σύνδεσης τοῦ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ γιά τό 2000.

"Οσο γιά τή διασπορά-χωροθέτηση τῆς ἀπασχόλησης πού συνολικά θά συγκεντρώνεται στήν πόλη τό 2000, ἔξετάσαμε τή λογική χωροθέτησης πού ἀνήκει σέ κάθε κλάδο βασικῆς οἰκονομικῆς δραστηριότητας (βιομηχανία, βιοτεχνία, χονδρεμπόριο, μεταφορές, ἀποθηκεύσεις, κρατικές ὑπηρεσίες, τράπεζες — ἀσφάλειες, καθώς καὶ γεωργία).

Αποδοχή τῶν τάσεων στό θέμα τῆς χωροθέτησης τῶν οἰκονομικῶν δραστηριοτήτων (καὶ τῆς ἀπασχόλησης κατά συνέπεια) σημαίνει ἀποδοχή τῆς ὑπόθεσης διπού στό μέλλον θά συνεχιστεῖ ή πολιτική καὶ ή διαδικασία χωροθέτησης, δπως ἔχει ἐκφραστεῖ μέχρι σήμερα.

Γιά κάθε κλάδο οἰκονομικῆς δραστηριότητας, δ

ΤΟΜΕΙΣ	Ποσοστό ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ
ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ	1
ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ	41
Μεταποίηση οἰκοδόμηση ήλεκτρισμός	32 8 1
ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ	58
Μεταφορές Υπηρεσίες Εμπόριο-Τράπεζες κ.λ.π.	9,5 18 30,5
ΣΥΝΟΛΟ	100

ποιοτικός προσδιορισμός τῆς λογικῆς πού ἀκολουθεῖ ή χωροθέτησή του, τό ἀποτέλεσμα τῆς χωροθέτησης (δηλαδή ή κατανομή τῶν ἀπασχολουμένων στούς τομεῖς τῆς πόλης) καὶ τά χαρακτηριστικά τῶν τομέων σέ σχέση μέ τά όποια χωροθετεῖται, ἀποτελοῦν τά βασικά στοιχεῖα τῆς διαδικασίας χωροθέτησης. Αύτά μᾶς ἐπιτρέπουν νά προβλέψουμε πώς τό συνολικό μέγεθος τῆς ἀπασχόλησης κάθε κλάδου τό 2000 θά κατανέμεται στούς 15 τομεῖς τῆς πόλης (βλ. ἐπιμερισμό III). "Ετσι προκύπτει δ πίνακας πού ἀκολουθεῖ:

III. Χωροκατανομή τῆς ἀπασχόλησης κλάδων οἰκονομικῆς δραστηριότητας, τό έτος 2000

ΜΕΙΣ ΔΔΟΙ ΑΣΧΟΛΗΣΗΣ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	ΣΥΝΟΛΟ
ΣΗΜΗΧΑΝΙΑ -																
ΒΙΟΤΕΧΝΙΑ	20789	7923	5529	7730	14669	11746	4938	10492	16037	10058	11234	8196	11993	4407	12744	158485
ΩΝΔΡΕΜΠΟΡΙΟ	5324	969	45	706	11786	1150	14	272	2002	80	307	155	550	75	1013	24448
ΕΤΑΦΟΡΕΣ -																
ΙΟΘΗΚΕΥΣΕΙΣ	14350	225	225	225	16400	225	225	2050	2050	2050	2050	225	225	225	225	40975
ΑΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ																
ΑΠΕΖΕΣ -																
ΑΣΦΑΛΕΙΕΣ	21811	2228	229	229	1960	479	133	133	229	92	92	92	102	92	92	28053
ΩΡΓΙΑ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	720	—	1440	720	1440	4320	
ΤΝΟΛΟ	75003	13899	7428	9196	50395	14416	5310	12947	20574	12280	14659	8668	14310	5519	15514	280118

ρυθμιστικό Θεσσαλονίκης

Γιά τόν προσδιορισμό τών προσιτοτήτων τών τομέων στις συνθήκες τού 2000 ήταν άναγκαίο:

α) Νά διερευνήσουμε τή σχέση τού σημερινού κυκλοφοριακού συστήματος (3) και τών χρονοαποστάσεων τών τομέων τής ΕΠΘ πού δρίζονται σύμφωνα μέ τόν έπιμερισμό III (4). Πρόκειται γιά μιά έμπειρική άνάλυση πού σκοπεύει νά διασαφηνίσει τούς προσδιορισμούς τού σημερινού άστικού πλαισίου στίς χρονοαποστάσεις πού προκύπτουν κατά τίς μετακινήσεις τού πληθυσμού μέ μαζικά μέσα συγκοινωνίας.

Τά συμπεράσματα άπό τή διεύρυνση τής σχέσης τους είναι δυνατό νά καθοδηγήσουν τό μετασχηματισμό μιᾶς ύποθεσης γιά τό κυκλοφοριακό σύστημα σέ μία ύποθεση γιά τό άντιστοιχο σύστημα χρονοαποστάσεων.

β) Νά διατυπώσουμε ύποθέσεις γιά τό κυκλοφοριακό σύστημα τού Π.Σ.Θ: τού έτους 2000.

Οι ύποθέσεις θά βασίζονται σέ μιά συνθετική θεώρηση τής λογικής μεταβολής τών συνθηκών κυκλοφορίας και τών προσδοκομένων έπεμβάσεων.

Έπιδιωξή μας είναι νά περιορίσουμε τίς τυχαίες και αύθαιρετες έπιλογές και νά λάβουμε ύπόψη τίς προγραμματικές βουλήσεις και προσδοκίες και τό σύνολο τών «δοσμένων καταστάσεων» πού προσανατολίζουν τή μεταβολή τών κυκλοφοριακών συνθηκών.

γ) Νά έπιχειρήσουμε τόν ύπολογισμό τών χρονοαποστάσεων σύμφωνα μέ τίς ύποθέσεις γιά τό κυκλοφοριακό σύστημα πού θά άντιστοιχούν στό Π.Σ.Θ. τό έτος 2000.

Πρόκειται γιά μιά ποσοτική άνάλυση πού θά στηρίζεται στά δεδομένα συμπεράσματα, ύποθέσεις τών δύο προηγουμένων φάσεων: ή διερεύνηση τής πρώτης φάσης θά έπιτρέψει τήν ποσοτική έκτιμηση τών ποιοτικών ύποθέσεων τής δεύτερης φάσης.

Κρίναμε σκόπιμο νά παρουσιάσουμε συνοπτικά τίς ύποθέσεις μας γιά τήν έξέλιξη τού κυκλοφοριακού συστήματος λόγω τού καθοριστικού τους χαρακτήρα στόν ύπολογισμό τών χρονοαποστάσεων τών τομέων:

I. Αναμένουμε βελτίωση τών κυκλοφοριακών συνθηκών λόγω τής διοχέτευσης στό δίκτυο πού περιβάλλει τήν πόλη, άποτελέσματα τού δισχωρισμού τών κυκλοφοριακών κινήσεων, και τής άπαλλαγής τού άστικού δίκτυου άπό τό στατικό κυκλοφοριακό φόρτο και τής βελτίωσης τών παρεχομένων έξυπηρετήσεων άπό τά μέσα μαζικής κυκλοφορίας.

ΤΟΜΕΙΣ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
I.	23,39	33,43	21,94		17	17,7	21,59	28,20	30	39,30	30,80	52,30	47,26	58,5	48
2.	23,39		20,50	16,70	30,39	31,09	34,98	41,59	43,39	31,51	51,26	44,65	60,65	71,5	61
3.	33,43	20,5		29,5	41,89	42,63	46,52	53,13	54,93	38,59	53,32	40,36	71,85	80,22	68,8
4.	21,94	16,7	29,5		29,94	30,64	28,3	37,5	42,5	30,37	43,5	43,2	60,2	63,7	55
5.		17	30,39	41,89	29,94		17	28,59	27,5	23	46,31	40,1	59,3	40,26	52,6
6.		17,7	31,09	42,63	30,64	17		21,50	21,5	38	48	34,1	61,0	48,26	60,6
7.		21,59	34,98	46,52	28,3	28,59	21,50		38,5	44,09	38,20	41,7	51,9	61,35	62,1
															52,38

2. Έμπλουτίζονται οι τομείς 6-7-8-9-12-14-15 μέ νέα διδικά στοιχεία γιά τήν τοπική (έσωτερη) και ένδοστική κυκλοφορία.

3. Και οι 15 τομέις τού μελλοντικού Π.Σ.Θ. έξυπηρετούνται άπό τήν άστικη συγκονωνία.

4. Διαφοροποιούνται οι έξυπηρετήσεις πού παρέχονται άπό τά μαζικά μέσα κυκλοφορίας στούς διάφορους τομείς τής πόλης. Τόσο άπό τήν άποψη τών διαφορετικών διαδρομών κατά τομέα δσο άπό τήν άποψη τής συχνότητας διεύλευσης μεταφορικών μέσων. Συγκεκριμένα δεχόμαστε τήν άκολουθη ιεράρχηση σέ 5 βαθμούς (IV) τής συχνότητας διεύλευσης μεταφορικών μέσων και τόν άκολουθο άριθμό διαφορετικών διαδρομών κατά τομέα:

ΤΟΜΕΙΣ Βαθμός έξυπηρέτησης 'Αριθμός διαφορετικών διαδρομών

1	I	3
2	I	3
3	II	2
4	II	3
5	I	2
6	II	3
7.	II	2
8	III	2
9	III	3
10	III	3
11	IV	2
12	IV	2
13	IV	2
14	V	1
15	IV	2

5. Αστική κίνηση στούς περιφερειακούς και άστική κίνηση καί διαδρομές σέ τμήματα τής περιφερειακής και διαμέσου τών τομέων.

6. Τό βασικό διδικό δίκτυο τού 2000 παρουσιάζεται στό διάγραμμα πού άκολουθεί.

* Από τίς ύποθέσεις πού περιγράψαμε και τή διεύρυνση τής άντιστοιχίας κυκλοφοριακών συνθηκών και χρονοποστάσεων τομέων, προέκυψε τό άκολουθο μητρώο χρονοαποστάσεων γιά τίς κυκλοφοριακές συνθήκες τού έτους 2000:

8.	28,20	41,59	53,13	37,5	27,5	21,50	38,5		35,7	52,6	33,2	57,16	59,36	60,5	52,72
9.	30	43,39	54,93	42,5	23	38	44,09	35,7		63,86	36,2	74,3	36,26	47,6	36
10.	39,30	31,51	38,59	30,37	46,31	48	38,20	52,6*	63,86*		54,26	45,8	71,5	74,58	68,28
11.	30,80	51,26*	53,32	43,5*	40,1	34,1	41,7*	33,2	36,2	54,26*		63	46,5	51,9	47,45
12.	52,30	44,65	40,36	43,2	59,3	61	51,9*	57,16*	74,3	45,8*	63*		79,5	84,9	79,09
13.	47,26	60,65	71,85	60,2	40,26	48,26	61,35	59,36	36,26	71,5*	46,5*	79,5*		56,4	40,84
14.	58,5	71,5	80,22*	63,7*	52,6	60,6	62,1*	60,5*	47,6	74,58*	51,9*	84,9*	56,4		57,5
15.	48	61	68,8*	55*	41	49,7	52,38*	52,72	36	68,26*	47,45*	79,09*	40,84*	57,5*	

Τέλος σχετικά μέτρη διαδικασία και τά διποτελέσματα του ύπολογισμού τής μεταβολής των χωρητικοτήτων του Π.Σ.Θ. μέχρι τό 2000, συνοπτικά άναφέρουμε διτι:

Χωρητικότητα (C) του κάθε τομέα τής πόλης θεωρείται ή παραμέτρος έκεινη που προσδιορίζει γενικά τά χαρακτηριστικά τής άγορας κατοικίας (χωρητικότητα σέ κατοικίες, C_K) ή τά κριτήρια τής χωροθέτησης τής βασικής ή μη βασικής άπασχόλησης (χωρητικότητα σέ άπασχόληση C_B και τής χωρητικότητα σέ μη βασική άπασχόληση C_B, άντιστοιχα) στόν κάθε τομέα.

Τό διπόλυτο μέγεθος τής χωρητικότητας του τομέα είναι τό γινόμενο τής έκτασης έπι τό μέσο μέγιστο συντελεστή δόμησης του τομέα, C_{ΩL} = έκταση X Πρ. ΣΔ.

Τό πραγματικό μέγεθος τής χωρητικότητας δίνεται άπό τό γινόμενο τής οίκοδομημένης έκτασης έπι τόν πραγματικό συντελεστή δόμησης του τομέα, C = οίκ. έκταση X πρ. ΣΔ.

Κατά συνέπεια δύναμης την ύπολογισμός των χωρητικοτήτων των τομέων του Π.Σ.Θ. γιά τό 2000 άπαιτει μία σειρά υποθέσεις γιά τό τομέα την παραγόντων:

I. Ο βαθμός πληρότητας του τομέα (οίκοδομημένη έκταση).

II. Ο βαθμός κορεσμού του μέγιστου συντελεστή δόμησης του τομέα (πραγματικός Σ.Δ.), δεδομένου διτι έκφραζουν γενικά τίς έπιπτώσεις μιάς σειράς χαρακτηριστικών των τομέων και του συνόλου του Π.Σ.Θ. σέ θέματα δύναται αντό τής άγορας κατοικίας και

III. Έφόσον C = C_K+C_B+C_B άπαιτούνται άντιστοιχεις υποθέσεις γιά τό χαρακτήρα κάθε τομέα ώς πρός τή σχέση κατοικία-άπασχόληση σ' αυτόν.

Από τή μελέτη των παραγόντων I, II και III, καταλήξαμε στήν παρακάτω δριοθέτηση των χωρητικοτήτων κατά τομέα και χρήση, στόν δρίζοντα του 2000.

Μέ τήν ύπολογισμό των χωρητικοτήτων των μελοντικών τομέων του Π.Σ.Θ. διλοκληρώνεται δύναται προσδιορισμός τής μεταβολής των στρατηγικών παραμέτρων άναπτυξής τής πόλης πού άναφέραμε στήν άρχη. Οι τιμές των παραμέτρων αυτών άφενός προκύπτουν μέσα από μιά λογική έξέλιξης, σύμφωνα μέ τίς διαμορφωμένες τάσεις και άφετέρου συγκεκριμένοποιούν αυτές τίς τάσεις (η άλλιως συγκεκριμένοποιούν τό σενάριο των τάσεων).

Όπως άναφέραμε γιά τά δηλα δύνα σενάρια, θά άναφέρουμε άπλα τά σημεία στά δύο ιαστά διαφοροποιούνται από τήν ύπόθεση των τάσεων.

ΤΟΜΕΑΣ	συνολική χωρητικότητα	χωρητικότητα σέ κατοικίες	χωρητικότητα σέ μη βασική άπασχόλησης C _B	
			C Ha	C _K Ha
1	505	278		126
2	665	565		86
3	440	383		44
4	582	495		76
5	112	78		17
6	386	335		39
7	338	304		30
8	288	253		23
9	390	351		31
10	164	147		15
11	120	111		8
12	76	70		5
13	134	123		10
14	36	35		1
15	171	157		12

II. Οι έπιπτώσεις τής έφαρμογής πολιτικής μείωσης των περιφερειακών άνισοτήτων στό Π.Σ.Θ.

Στό σενάριο αύτό γίνεται προσπάθεια νά συγκεκριμενοποιηθούν οι έπιπτώσεις τής έφαρμογής των άποφάσεων του Εθνικού Συμβουλίου Χωροταξίας (βλ. ΚΕΠΑ, ΑΓΡΟΚ, ΑΣΤΟΚ, πόλοι άναπτυξης) στήν πόλη τής Θεσσαλονίκης.

Θεωρήσαμε διτι τό πνεύμα τής άποκέντρωσης πού διέπει τήν περιφερειακή πολιτική πού έχει ήδη άναγγελθεί, έφόσον αύτή έφαρμοστεί, θά έπιφέρει μία μείωση τής συγκέντρωσης πληθυσμού και δραστηριοτήτων καθώς και μία άναδιάρθρωση του είδους των δραστηριοτήτων πού συγκεντρώνονται στήν πόλη τής Θεσσαλονίκης.

Έτσι τό σενάριο αύτό, σέ σχέση μέ τήν ύπόθεση των τάσεων, διαφοροποιούνται: τό μέγεθος του πληθυσμού, τό άπολυτο μέγεθος του ένεργον πληθυσμού, ή κλαδική διάρθρωση του ένεργον πληθυσμού και ή χωροκατανομή των κλάδων βασικής άπασχόλησης στούς 15 τομείς τής πόλης.

Παραθέτουμε τούς πίνακες πού παρουσιάζουν τά παραπάνω μεγέθη:

ρυθμιστικό Θεσσαλονίκης

Έτος	1970	1980	1990	2000
Πληθυσμός				
ΠΣΘ	557360	704026	878234	1025464

**ΚΛΑΔΙΚΗ ΣΥΝΘΕΣΗ ΕΝΕΡΓΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ
ΤΟ 2000**

Τομεῖς/κλάδοι	Ποσοστό ένεργου πληθυσμού
Πρωτογενής	1
Δευτερογενής	37,7
Μεταποίηση οίκοδομής κ.λπ.	30
Ηλεκτρισμός κ.λπ.	7
Τριτογενής	0,7
Μεταφορές	61,3
Υπηρεσίες	10,5
Εμπόριο, Τράπεζες	18,3
ΣΥΝΟΛΟ	32,5
	100

Συνολικό μέγεθος ένεργου πληθυσμού τό 2000: 0,36 Ρ = 367.200 ατομα.

ΧΩΡΟΚΑΤΑΝΟΜΗ ΒΑΣΙΚΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΤΟ 2000

ΤΟΜΕΙΣ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	ΣΥΝΟΛΟ
ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ	18132	7089	4658	6458	12203	10103	3811	9061	12529	7700	8893	5897	9640	3193	10611	130786
ΧΟΝΔΡΕΜΠΟΡΙΟ	4377	817	45	659	10418	892	14	219	1771	60	203	102	392	75	847	20851
ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ	13494	212	212	212	15422	212	212	1927	1927	1927	212	212	212	212	212	38532
ΚΡΑΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡ.	11223	1997	1189	223	4919	670	—	—	249	—	249	—	—	—	—	20719
ΤΡΑΠΕΖΕΣ ΑΣΦΑΛ.	20670	2103	216	216	1850	452	125	125	216	84	84	84	94	84	84	26487
ΓΕΩΡΓΙΑ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	611	—	1223	611	1223	3665
ΣΥΝΟΛΟ	67.96	12218	6320	7768	44817	12329	4162	11332	16692	9771	11967	6295	11561	4175	12940	241043

III. Η άνάπτυξη τοῦ Π.Σ.Θ. σέ σχέση μέτρη μακροπρόθεσμη έφαρμογή τής πρότασης Εύρωλιμένα.

Θεωροῦμε διτή ή περίοδος 1979-2000 μπορεῖ νά αποτελέσει μεταβατική περίοδο γιά τή λειτουργία τοῦ Εύρωλιμένα, στή διάρκεια τής όποιας θά ένεργοποιηθοῦν οι διαδικασίες σύστασης τοῦ φορέα, θά δύοκληρωθοῦν τά έργα υποδομής και έξοπλισμού στόν δρίζοντα δέ τοῦ 2000 μπορεῖ νά ύποθέσει κανείς τή λειτουργία δρισμένων τμημάτων του.

Αύτή ή προοπτική είναι άπαραίτητο νά συνδυαστεῖ

μέτρη διαστάσεων μεταβολές τοῦ πληθυσμοῦ και τής άπασχόλησης στό Π.Σ.Θ. καθώς και μέτρη διαστάσεων έπειμβάσεις στό έπιπεδο τῶν έργων ύποδομῆς και στά χαρακτηριστικά τῶν τομέων πού θά συνθέτουν τό Π.Σ.Θ. τό 2000.

1. Ο πληθυσμός τοῦ Π.Σ.Θ. θά άνερχεται σέ 1.200.000 κατοίκους μέσα στούς 15 τομεῖς και διτή άκομη 100.000 κάτοικοι τής μελλοντικής εύρωτερης περιοχῆς τοῦ Π.Σ.Θ. θά έμπλεκονται στή λειτουργία τοῦ Εύρωλιμένα.
2. Ο ένεργός πληθυσμός θά άποτελεῖ τό 36% τοῦ συνολικού πληθυσμοῦ ή δέ κατανομή του στούς κλάδους οικονομικής δραστηριότητας θά "ναι ή άκολουθη:

Τομείς	Ποσοστό ένεργού πληθυσμού
Πρωτογενής	0,7
Δευτερογενής	48,7
Μεταποίηση οικοδόμηση κ.λπ.	36 12 0,7
Τριτογενής	50,6
Μεταφορές ύπηρεσίες	10 18
Έμποριο, Τράπεζες κ.λπ.	22,6
ΣΥΝΟΛΟ	100

3. Στόν τομέα τοῦ κυκλοφοριακοῦ καί τῶν ἔργων ὑποδομῆς μεταφορῶν ὑποθέτουμε σάν ρεαλιστική μεταβολή τήν ἐνταση τῆς πυκνότητας τοῦ μεταφορικοῦ δίκτυου στίς δυτικές περιοχές καί στό χῶρο τῶν εύρωλιμενικῶν ἐγκαταστάσεων.

Δεχόμαστε δτὶς ή ἀλλαγὴ αὐτῆς θά πραγματοποιηθεῖ κύρια μέσω τῆς δημιουργίας δύο δόικῶν ἀρτηριῶν: ή μὲν πρώτη θά ἀποτελεῖ συνέχεια τῆς ἐσωτερικῆς περιφεριακῆς καί ὥν καταλήξει στό χῶρο τῶν λιμενικῶν ἐγκαταστάσεων, ή δέ δεύτερη θά χαραχτεῖ νότια ἀπό τό σημερινό δρόμο πρός Ἀθήνα, θά διέρχεται ἀπό τό Καλοχώρι καί θά καταλήγει στόν Εύρωλιμένα, θά ἀποτελεῖ δέ προέκταση τῶν ἐσωτερικῶν μεταφορικῶν δικτύων τοῦ Π.Σ.Θ. καί θά ἐνισχύει τή σύνδεση τῶν δραστηριοτήτων τῶν κεντρικῶν περιοχῶν μέ. τίς δραστηριότητες πού θά ἀναπτυχθοῦν γύρω ἀπό τίς ἐγκαταστάσεις τοῦ Εύρωλιμένα.

4. Στό πεδίο τῶν χαρακτηριστικῶν τῶν τομέων πού θά συνθέτουν τό Π.Σ.Θ. είναι ρεαλιστικό νά ὑποθέσουμε δτὶς:

a. Θά ἐπέλθει μία σταδιακή μεταβολή τοῦ χαρακτήρα καί τοῦ περιεχομένου τοῦ τομέα 5: τόνωση τῶν κεντρικῶν λειτουργιῶν («κεντρικότητάς» του) αὗξηση τῶν δξιῶν γῆς, πράγμα πού συνεπάγεται μία αὔξηση τῆς ἀπασχόλησης στόν τριτογενή καί μείωση τῆς δευτερογενούς ἀπασχόλησης μέσα στόν τομέα.

Αλλά καί ή σύνθεση τῆς ἀπασχόλησης στόν τριτογενή θά διαφοροποιηθεῖ. Η δξιοποίηση τοῦ τομέα 5 ἐπιβάλλει τή μεταφορά τοῦ τελωνείου καί τοῦ παλιοῦ σιδηροδρομικοῦ σταθμοῦ καί τήν ἀπελευθέρωση τοῦ τομέα ἀπό ἐγκαταστάσεις ὑποδομῆς μεταφορικοῦ χαρακτήρα, ὡστε νά δοθεῖ διεξοδος πρός τή θάλασσα γεγονός πού συνδυάζεται μέ μία διαδικασία δξιοποίησης. Οπότε ἐπέρχεται καί μία μεταβολή στή σύνθεση τῆς ἀπασχόλησης στόν τριτογενή μέ ἐνταση στό χῶρο τῶν ύπηρεσιῶν, τραπεζῶν-ἀσφαλειῶν καί ἐλάττωση τῶν μεταφορικῶν δραστηριοτήτων.

b. Το ποποθέτηση τοῦ Εύρωλιμένα στίς δυτικές περιοχές θά δημιουργήσει μία πρόσθιτη ἔλξη γιά βιομηχανικές ἐγκαταστάσεις λόγω διαδικασιῶν τεχνικῆς ἐνσωμάτωσης καί ολοκλήρωσης, γεγονός πού συνεπάγεται ἐναν περιορισμό τῶν τάσεων ἐγκατάστασης βιομηχανικῶν-βιοτεχνικῶν μοιάδων στίς ἀνατολικές περιοχές.

γ. Τη ἀπορρόφηση μέρους τῶν κεντρικῶν λειτουργιῶν ἀπό τόν τομέα καί μάλιστα αὐτῶν πού ἀναφέρονται στό χῶρο τῆς διαχείρισης ἐπηρεάζει ἀποφασιστικά τίς δραστηριότητες τοῦ τομέα I πού τείνουν νά ἐνταχθοῦν σχεδόν δλοκληρωτικά στό χῶρο τῆς ἀνταλλαγῆς (έμποριο) καί τῆς Δημιόσιας Διοίκησης.

5. Σέ σχέση μέ τίς μεταβολές πού ἀναφέρονται στά σημεῖα 3 καί 4 ή χωροκατανομή τῆς ἀπασχόλησης στούς 15 τομείς προκύπτει δτὶς θά είναι:

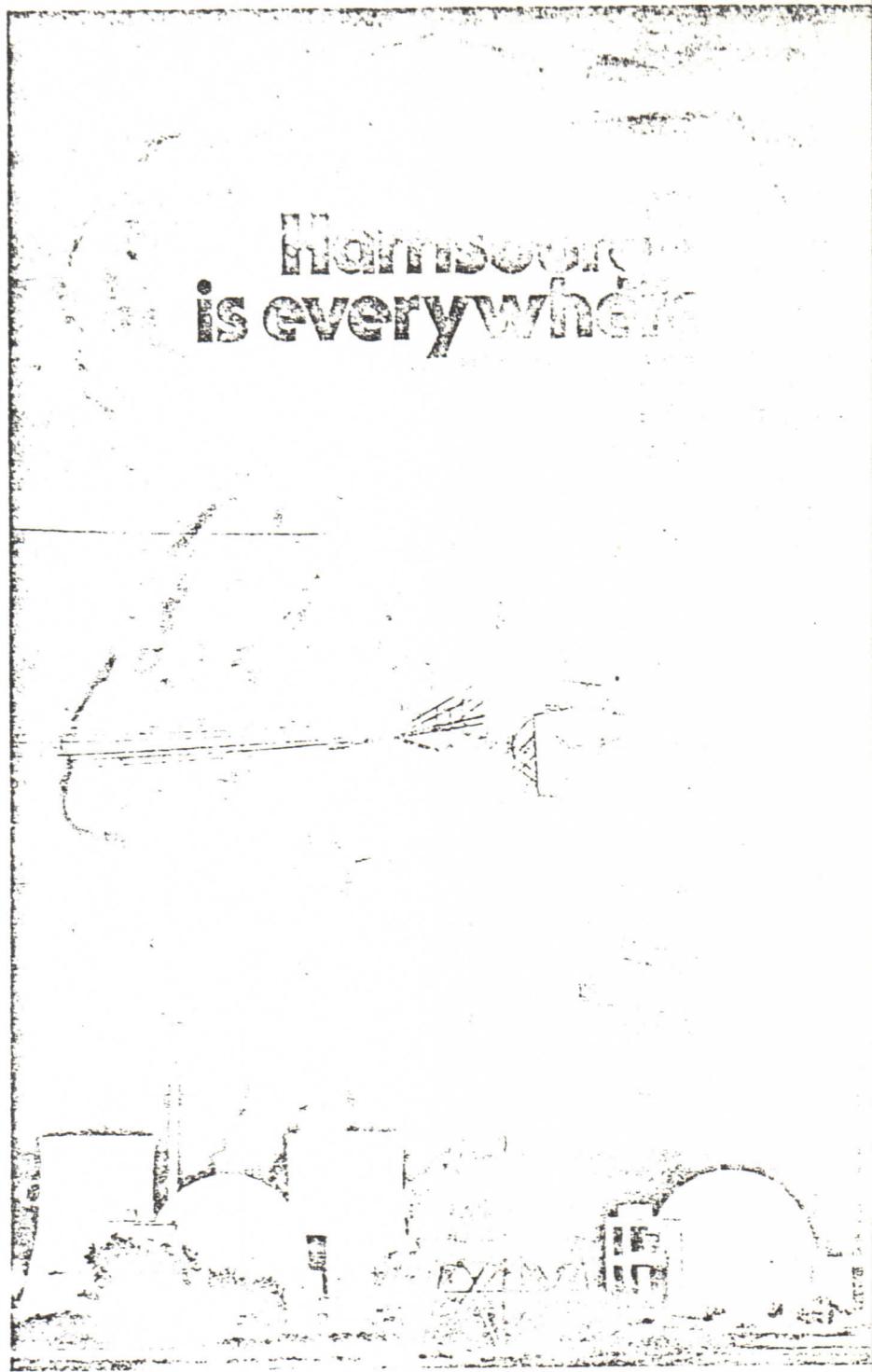
ΟΜΕΙΣ	ΚΛΑΔΟΙ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	ΣΥΝΟΛΟ
ΒΑΣΙΚ. ΑΠΑΣΧ.																	
ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ	22289	8488	5661	8155	15174	12646	5111	11017	19505	10097	13392	8198	16045	4336	16163	176277	
ΚΟΝΔΡΕΜΠΟΡΙΟ	5324	969	45	706	11786	1150	14	272	2002	80	307	155	550	75	1013	24448	
ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ	8640	238	238	238	19008	238	238	2160	2160	2160	2160	238	5238	238	238	43430	
ΚΡΑΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡ.	13134	2791	1363	292	4424	798	—	—	255	—	255					23312	
ΤΡΑΠΕΖΕΣ ΑΣΦΑΛ.	18146	1884	194	194	2082	405	111	111	194	70	70	70	80	70	70	23748	
ΤΕΩΡΓΙΑ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	504	—	1008	504	1008	3024		
ΣΥΝΟΛΟ	67533	14370	7501	9585	52474	15237	5474	13560	24116	12407	16688	8661	22921	5223	18492	294239	

Καί γιά τά τρία σενάρια ἀνάπτυξης τῆς πόλης ίσχύει δτὶς δέν περικλείουν τό σύνολο τῶν βασικῶν παραμέτρων ἀνάπτυξης. Μ' δλλα λόγια δέν ἀναλύσεμε τό σύνολο τῶν παραμέτρων πού μιά γενική θεωρητική σύλληψη τῆς πόλης καί τῆς ἔξελιξης τῆς θά θεωροῦσε σάν ἀποφασιστι-

κής σημασίας. Ο περιορισμός καί ή ἐπιλογή ἔγινε μέ στόχο τήν ἔξασφάλιση τῆς δυνατότητας περαιτέρω ἐπεξεργασίας τῶν στρατηγικῶν παραμέτρων ἀνάπτυξης σύμφωνα μέ τό ὑπόδειγμα τοῦ Lowry.

ΤΕΧΝΙΚΗ ΕΝΤΠΜΕΡΩΣΗΣ

- ▷ Προδιαγραφές
ήλεκτρομηχανολογικών
έγκαταστάσεων
- ▷ ρυθμιστικό
Θεσσαλονίκης
- ▷ νόμος 947/79
ἀπόψεις - κριτική
- ▷ πυρηνική ένέργεια και
έναλλακτικές λύσεις
- ▷ συμπεράσματα
προσυνεδρίου
βιομηχανίας
- ▷ ἀπόψεις γιά τό ΓΟΚ

ΤΕΧΝΙΚΑ ΕΝΤΠΜΕΡΩΣΗΣ ΣΤΟ ΒΙΟΓΑΣΤΡΟ ΤΗΝ ΕΛΛΑΣ ΚΑΙ Η ΕΛΛΑΣ ΣΤΗΝ ΕΝΤΠΜΕΡΩΣΗ ΜΑΡΙΝΑΚΟΥΛΑΣ